

Nieuwe sanitaire units in Margraten • Groen licht voor de brandweer
• Oudgedienden Maastricht op bezoek • Brandveilig Leven • Tunneloefeningen • OR-verkiezingen • Afscheid Esther Beun • Project Vakmanschap op stoom

Focus

Magazine van de Brandweer Zuid-Limburg

december 2016

Samen met andere hulpdiensten werkte de Brandweer Zuid-Limburg een serie van 12 oefeningen af in de A2-tunnel in Maastricht

Schoon en hygiënisch werken in de praktijk

Het opleidings- en oefencentrum van de Brandweer Zuid-Limburg in Margraten beschikt sinds november over een gloednieuwe sanitaire ruimte. Hier kunnen brandweermensen na oefeningen, opleidingen en examens snel hun vervuilde kleding kwijt en douchen. 'Schooner werken is erg belangrijk. We willen dat onze mensen

zo kort mogelijk met rook en giftige stoffen besmette pakken aanhouden.'

Gealarmeerd door wetenschappelijke onderzoeken over de risico's van vervuilde uitrustpakken en ademluchtapparatuur startte de Brandweer Zuid-Limburg vorig jaar met het project Schoon Werken. Eerste speerpunt was het consequent reinigen van de pakken, helmen en ademluchtapparatuur na een uitruk. Nu krijgt het thema tijdens oefeningen, opleidingen en examens meer nadruk.

Routine

'Aandacht voor arbeidshygiëne en veilig werken begint tijdens de opleiding', zegt Math Meisters,

coördinator Vakbekwaam Worden en Officier van Dienst bij het district Parkstad. 'De risico's van vuile pakken en helmen zijn lang onderschat. Bij sommige korpsen in de VS geldt nog altijd: hoe vuiler en zwarter het pak, hoe stoerder. Maar inmiddels weten we dat roetdeeltjes ook via de huid het lichaam kunnen binnendringen. Giftige deeltjes die kanker en andere problemen veroorzaken. Het is dus belangrijk om na een inzet zo snel mogelijk het pak uit te trekken en te douchen. Hier op het ROC in Margraten hebben we nu de ideale sanitaire faciliteiten gebouwd. Deelnemers aan oefeningen en examens volgen een route waarna ze zelf helemaal schoon zijn en niet meer in contact komen met vuile, besmette kleding. Een routine die ze hopelijk ook na een echte inzet volgen. In ieder geval worden ze zich zo bewust van het belang van schoon en veilig werken.'

Systeem

Vanzelfsprekend werd er in het verleden ook gedocht na een cursus of examen in Margraten. 'Jawel er waren voorzieningen, maar dat was het dan ook. Er was één ruimte waar de vuile pakken werden opgehangen naast de eigen schone kleren. Met helmen, ademlucht en maskers erbij. Alles kwam bij elkaar, niet bepaald hygiënisch en bovendien bleven er zo roet- en rookdeeltjes achter in de douche- en kleedruimte. Nu hebben we een systeem waarbij de mensen een route volgen en aan het eind helemaal schoon gewassen buiten staan. Tot voor kort kwam iedereen in zijn eigen pak en nam dat ook weer vervuild mee naar huis of naar de kazerne. Dat is verleden tijd. We verstrekken hier schone pakken en nemen die na de oefening in om te laten wassen. Dat geldt ook voor ademlucht en maskers. Alle spullen worden gewassen en schoongemaakt bij onze collega's op de servicecentra en gereed gemaakt voor de volgende oefening of examen.'

Douche

Een rondje door de ruimte die oneerbiedig ook wel 'de wasstraat' wordt genoemd, maakt duidelijk dat over elk detail is nagedacht. Na de oefening gaat de brandweerman- of vrouw eerst met pak en helm onder een stortdouche. Vervolgens krijgen de laarzen een borstelbeurt en de handschoenen een spoelbeurt. Het uitrustpak wordt vervolgens verpakt in zakken die in containers kunnen worden gedeponeerd. In de volgende ruimte gaat de onder-overall in speciale containers en wordt er individueel gedocht. In de kleedruimte zijn persoonlijke vakjes gebouwd waar de

deelnemers eerder hun schone kleren, douchespullen en handdoek hebben gelegd. 'Je ziet', zegt Math Meisters, die samen met een architect de nieuwe sanitaire ruimte ontwierp en inrichtte, 'de mensen komen niet meer in aanraking met vuile kleren, in de douches worden de laatste roetdeeltjes weggespoeld.'

Kleurcodes

Achter de coulissen worden de uitrustpakken, overalls, ademlucht en maskers verzameld en naar de wasserijen gebracht. Alles volgens een uitgekiend systeem met kleurcodes, net als in de sanitaire ruimtes zelf. 'We sturen met de kleuren rood, oranje en groen. Heel simpel, de cursisten weten zo meteen waar ze alles moeten neerleggen en waar ze wel en niet mogen komen. Een slim logistiek proces, zo mag je het wel noemen. De pakken en overalls zijn van het opleidings- en oefencentrum. Ze worden telkens uitgereikt en na het examen, opleiding of oefening weer ingenomen. Alleen de helm is nog een knelpunt. Iedere brandweerman- of vrouw heeft een eigen helm. Vooral de flap in de nek is snel vuil. We zoeken daarvoor nog een oplossing.' Bij het ROC in Margraten worden alle nieuwe brandweermensen van de Brandweer Zuid-Limburg opgeleid en vinden de herhalingsoefeningen plaats. Daarnaast is Margraten een populaire plek voor het afleggen van examens. 'Hier doen brandweermensen uit het hele land examen. Uit Noord-Limburg bijvoorbeeld. Niet ieder korps beschikt over een oefengebouw dat we in brand kunnen zetten. Vorig jaar hadden we ruim 200 stookoefeningen en examens. Ik ben trots dat we nu deze faciliteiten hebben mogen bouwen. Volgens mij zijn we de eerste in het land met deze aanpak. Onlangs was de landelijke brandweerorganisatie IFV hier. Die waren tamelijk onder de indruk. Ook de collega's van SaFeTycoll, een samenwerkingsverband van diverse grote publieke oefencentra, hebben aangegeven aansluiting te willen zoeken bij deze systematiek en ons gecompimenteerd met het resultaat.'

Bewustwording

Ook teamleider Vakbekwaamheid Luc Valent is blij met de 'Sanitaire voorzieningen Schoner Werken'. 'Zeker. We hebben afgelopen jaar hard gewerkt aan bewustwording. De manschappen zorgen dat hun spullen regelmatig gewassen worden. Ze beseffen heel goed dat schoon werken in hun eigen belang is. Met deze faciliteiten op het ROC in Margraten is het een structureel onderdeel geworden van de opleidingen en de oefeningen. Het start namelijk op de school, nietwaar? In het verlengde zien we op de straat dat ook de BOE, de mobiele Basis Ontsmettings Eenheid, steeds vaker na een brand wordt opgeroepen. Hier wordt volgens hetzelfde systeem gewerkt als in Margraten. Na een inzet gaan de mensen schoon naar huis.'

Math Meisters in de nieuwe sanitaire ruimte van het opleidings- en oefencentrum in Margraten.

KAR-systeem: tijdwinst, minder slachtoffers, meer comfort

Groen licht voor de brandweer

Het is de droom van iedere automobilist: een zendertje om de stoplichten op groen te zetten. De ambulances en de brandweervoertuigen in Limburg hebben sinds enige tijd zo'n apparaatje. 'We zijn sneller bij een incident, maar de grootste winst zit in de daling van het aantal aanrijdingen met andere weggebruikers. Dat voorkomt doden en gewonden.'

Hans Godding stuurt de rode wagen van de Brandweer Zuid-Limburg op deze willekeurige middag over de drukste kruispunten van Maastricht. Na het zevende groene stoplicht op rij wordt de rijder argwanend. 'Dit doet dus KAR', wijst de projectleider KAR van de Brandweer Zuid-Limburg op een klein formaat autoradio onder het dashboard. 'Een Korte Afstand Radio die de eerstvolgende verkeerslichtinstallatie voor ons op groen zet en de andere lichten op rood. Volautomatisch. Niemand die het in de gaten heeft, niemand die plotseling op de rem gaat of schrikt van sirenes en

zwaailichten. Veilig dus en wij zijn sneller op de plek van bestemming.' Vanzelfsprekend is het niet de bedoeling dat het brandweerpersoneel op deze manier zijn woon-werkverkeer aangenamer maakt. 'Nee, we zijn nog bezig met de laatste tests. Vanaf komend jaar gebruiken we KAR enkel en alleen als we met spoed naar een brand of ongeluk moeten. Alleen hulpverleningsvoertuigen die wettelijk gezien zwaailicht en sirene mogen voeren, kunnen gebruik maken van het KAR-systeem.'

Veiligheid

Tijdwinst dus, niet onbelangrijk als elke seconde telt. Maar toch was dat niet de belangrijkste drijfveer voor Hans Godding om zich namens de brandweer sterk te maken voor KAR. 'Het gaat ook om de verkeersveiligheid. Als hulpdiensten door rood licht rijden, ontstaan levensgevaarlijke situaties. Jaarlijks vallen er doden en gewonden. De schade loopt in de miljoenen.' Als bewijs komt een rapport uit 2014 op tafel van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV). Elk jaar, staat in de managementsamenvatting, vinden er in Nederland minstens 50 aanrijdingen plaats tussen hulpvoertuigen van politie, brandweer of ambulancedienst en andere weggebruikers. Volgens de cijfers van het IFV vonden er in Nederland tussen 2010 en 2013 ruim 200 ongelukken plaats waarbij honderd gewonden vielen en zes mensen het leven lieten. Onder hen een 17-jarig meisje uit Roermond dat op haar fiets betrokken raakte bij een botsing tussen een brandweerauto op weg naar een ongeval en twee personenauto's.

Het KAR-systeem werd aangeschaft na een openbare Europese aanbesteding en is ontwikkeld door INTEMO uit Helmond. Hart van KAR is in elk voertuig de boordcomputer met een op de meter nauwkeurig plaatsbepalingssysteem. In de boordcomputer zit de database met alle verkeerslichtinstallaties in Nederland die voorzien zijn van een KAR-ontvanger. Zodra het voertuig een bepaald gps-punt passeert, wordt een radiosignaal naar de verkeerslichtinstallatie verzonden en gaan de lichten in de rijrichting op groen en de andere lichten op het kruispunt op rood. Stilstaand verkeer kan dan al optrekken en maakt zo automatisch ruimte voor brandweer of ambulance.

Verkeerskundige Toby Leurs van de gemeente Maastricht controleert de schakelkast van een verkeerslichteninstallatie. Op de achtergrond heeft een voertuig van de Brandweer Zuid-Limburg vrij baan

Kruispunten

'Schokkende cijfers, vind ik. En er is geen reden om aan te nemen dat het de laatste jaren beter is geworden. Integendeel, denk ik. Weggebruikers merken de hulpvoertuigen steeds minder op. Automobilisten hebben de radio aan of zitten te bellen. Fietzers hebben de koptelefoon op of de oortjes in. Ze horen de sirenes niet en ook de blauwe zwaailichten vallen amper op. Met aanrijdingen op met name kruispunten tot gevolg. Nu we beschikken over KAR worden in ieder geval de kruispunten met stoplichten een stuk veiliger.' Hans Godding ijvert al sinds 1999 voor een systeem waarmee hulpdiensten vrije doortocht krijgen op kruispunten. Net zoals bussen en taxi's van het openbaar vervoer eerder en langer groen krijgen via een lus detectiesysteem in het wegdek. Struikelblok was echter telkens het kostenplaatje. 'Een voertuig uitrusten met KAR kost ongeveer € 3.500, een verkeerslichteninstallatie aanpassen nog eens € 5.000 tot € 15.000. We hebben in Limburg zo'n 350 kruispunten met stoplichten, dus reken maar uit. Bovendien zijn er veel verschillende partijen bij betrokken. Gemeenten, provincie, brandweer, GGD, politie. Het is niet gemakkelijk om alle neuzen in dezelfde richting te krijgen en zeker niet als het geld kost.'

Provincie

In 2013 kwam alles in een stroomversnelling. 'Stagiaire Peter Haberkorn van de faculteit Verkeerskunde van de hogeschool in Breda heeft alles perfect op een rijtje

gezet. Met zijn rapport hebben we toenmalig gedeputeerde Erik Koppe kunnen overtuigen om de helft van de benodigde investeringen te subsidiëren met provinciaal geld. Ook kregen we de ambulancedienst in Limburg-Noord mee, een commerciële organisatie die kosten en baten goed afweegt. Daarna is het inderdaad snel gegaan.' In twee jaar tijd is ruim de helft van alle stoplichtinstallaties in Limburg ingericht op KAR. De andere installaties worden in de loop van 2017 geschikt gemaakt. De beide brandweerkorpsen in de provincie hebben hun wagenpark aangepast, net als de ambulancediensten, de drie huisartsenposten en de voertuigen van Medical Emergency Transport. De politie doet helaas niet mee vanwege de nationale eenheid in hun wagenpark. Jammer aangezien het systeem niet alleen in Limburg werkt maar ook al in vele andere plaatsen. Daarnaast zijn alle politievoertuigen al uitgerust met een belangrijk onderdeel van KAR zijnde het plaatsbepalingssysteem zodat alleen de KAR-module nog bijgeplaatst hoeft te worden.'

Winst

Hans Godding is in ieder geval trots. 'Jazeker. De twee Veiligheidsregio's hebben samen opgetrokken, dat op zich is al heel mooi. Ook de gemeenten zijn allemaal meegegaan. Afgezet tegen de winst is het een geringe investering. Minder verkeersslachtoffers, minder leed, minder financiële schade, verhoging van het patiëntcomfort in de ambulance én tijdwinst als we moeten uitrukken.'

Oudgedienden op excursie in Maastricht

De 38 gepensioneerden van de
Brandweer Maastricht voor
de kazerne in Noord- Maastricht

Ze waren er op tijd bij deze donderdag
de 24e november, de achtendertig
oudgedienden van de Maastrichtse
brandweer die zich hadden

ingeschreven voor het uitstapje met
de vroegere personeelsvereniging.
De oudste deelnemer van het
gezelschap was 83 jaar.

Na een welkom in de kazerne noord door
kazernechef Iwan Custers vertrok het gezelschap stipt
om negen uur per stadsbus naar de A2-tunnel voor
een rondleiding door de eerste gestapelde tunnel van
Europa. Vervolgens werd koers gezet naar het
opleidingscentrum in Margraten voor een
demonstratie over virtueel oefenen en het nieuwste

project Schoon Werken. Volgende reisdoel was de
voormalige kazerne aan de Capucijnerstraat in
Maastricht, nu in gebruik als café-restaurant. Hier
kwamen, onder het genot van een glas bier, de
herinneringen en anekdotes los. Met een
brandmelder en ververste herinneringen op zak toog
iedereen in de late middag weer huiswaarts.

Brandveilig Leven vol op stoom

Brandweermensen als ambassadeurs

Begin 2015 startte de Brandweer Zuid-Limburg met het project Brandveilig

Leven. Een breed actieplan, vooral gericht op bewustwording en gedragsverandering bij burgers. De vijf belangrijkste speerpunten zijn inmiddels uitgewerkt en worden nu in de praktijk gebracht.

‘Voorkomen is altijd beter dan blussen.’

De harde cijfers liegen er niet om. In Nederland rukt de brandweer zo’n 6000 keer per jaar uit voor een woningbrand. Voor gemiddeld 50 mensen komt hulp te laat, 800 anderen raken ernstig gewond. De schade belooft zo’n kwart miljard euro. In het overgrote deel van de gevallen is de brand te wijten aan onvoorzichtig

gedrag of onjuist gebruik van apparatuur. Kortom, voorkomen was mogelijk geweest of in ieder geval had een rookmelder kunnen zorgen voor een tijdig alarm.

Bewust

‘Schokkende cijfers ja’, zegt Jos Loijens, specialist brandpreventie. ‘En toch is brandveiligheid zelden een gespreksonderwerp op feestjes of aan de koffieautomaat. Mensen praten niet of nauwelijks met anderen over brandveiligheid. Totdat het mis gaat of ergens in de straat de brandweer moet ingrijpen. Dan opeens wordt nagedacht over rookmelders en vluchtwegen. Of wordt eens goed gekeken of apparaten wel goed zijn aangesloten, de schoorsteen is geveegd, de filter van de wasdroger schoon is, enzovoort. Wij zouden graag zien dat mensen eerder maatregelen nemen en zich bewust worden van de risico’s. Voorkomen is altijd beter. Als de brandweer komt, is het al te laat. Wij kunnen hooguit blussen en erger voorkomen.’ Logische woorden uit de mond van een brandweerman. ‘Zeker’, zegt Kim Waelen, als psycholoog door de Brandweer Zuid-Limburg tijdelijk betrokken bij het project Brandveilig Leven waarvoor

Kim Waelen, Wim Plug, Jos Loijens bij de tot woon/slaapkamer omgebouwde container die ingezet wordt tijdens introductieweken, wervingsacties en evenementen. Op de foto ook Miriam Stassen (tweede van rechts) van de Brandweer Zuid-Limburg en sociaal psycholoog Arnout Gielen (midden) die nauw betrokken waren bij het project

onder andere samen met het korps in Noord-Limburg onderzoek is gedaan naar brandonveilig gedrag van mensen. ‘Echter, toen we startten met het project bleek dat ook brandweermensen zelf nog niet zo bezig zijn met het verkondigen van de ‘Brandveilig-leven-boodschap’. Ze blussen de brand en gaan weer. Net op zo’n moment kun je een rookmelder onder de aandacht brengen. Met het ambassadeursproject willen we bereiken dat de medewerkers van de brandweer de boodschap van brandveilig leven uniform uitdragen, zowel in dienstverband als in de privé-omgeving.’

Ambassadeurs

Met die kennis is intern een eerste concrete stap gezet: elke brandweerman- of vrouw volgt een korte ‘ambassadeurscursus’ die helemaal gericht is op het uitdragen van informatie. ‘Alle 900 medewerkers van ons korps komen aan de beurt’, zegt Wim Plug, projectleider. ‘Zowel onze mensen in de repressie, vrijwillig en beroeps, als de kantoormedewerkers en de ondersteunende diensten. We leiden ze op als ambassadeurs Brandveilig Leven. We laten alle feiten nog eens de revue passeren, brengen de risico’s in kaart en geven ook tips hoe ze buiten de kazernes hun kennis kunnen uitdragen. Dat gaat werken als een olievlek. In heel Nederland hebben we het over ongeveer 30.000 medewerkers. Dat zijn dus 30.000 ambassadeurs.’

Oorzaken

Parallel met het opleiden van de ambassadeurs zijn diverse andere projecten uitgerold. ‘Er is een team Brandonderzoek geformeerd’, vervolgt Jos Loijens. ‘Dit team komt in actie na branden met slachtoffers of als de oorzaak niet duidelijk is. Hoe meer we weten over oorzaken, des te beter kunnen we herhaling voorkomen. Stel we zien dat een bepaald apparaat relatief vaak in brand vliegt, dan kunnen we daarvoor waarschuwen en misschien kan de fabrikant maatregelen nemen. Het is ook de bedoeling om informatie te delen met andere korpsen.’ In het kader van Brandveilig Leven zijn het afgelopen jaar verschillende acties uitgezet. Zo zijn in samenwerking met woningcorporaties honderden woningen in diverse wijken uitgerust met brandmelders. ‘Op vrijwillige basis’, aldus Jos Loijens. ‘Bijna niemand weigert. Tijdens de montage maken we gebruik van

de gelegenheid om te wijzen op risico’s of gevaarlijke situaties. We hopen dan dat de mensen er met vrienden en familie over praten. Mond-tot-mond werkt vaak het beste.’

Scholen

Andere concrete actie is voorlichting. Kim Waelen: ‘Op basisscholen bijvoorbeeld. We hebben samen met de zes zuidelijke veiligheidsregio’s speciaal lesmateriaal ontwikkeld zodat kinderen zich bewust worden van de risico’s. Dat gaat dan over taken van de brandweer, maar ook over het maken van een vluchtplan en het testen van de brandveiligheid van hun huis. In het lesmateriaal zijn diverse oefeningen verwerkt waarbij de ouders betrokken worden. Zo kom je op een goede manier over de drempel bij mensen zonder opdringerig te zijn. Helaas hebben we de scholenkoepels in Zuid-Limburg niet kunnen overhalen om deze module in het vaste lespakket op te nemen, maar steeds meer individuele scholen doen mee. Je kunt niet vroeg genoeg zijn met preventie.’ Andere doelgroep in de voorlichtingsacties zijn ouderen en verminderd- >>

Vluchtsleutelhanger

Beste lezer,

Bij een brand is het van het grootste belang dat u zo snel mogelijk uw huis kunt verlaten. Zeker als het huis onder de rook staat en de

paniek toeslaat is de kans op desoriëntatie groot. Zelfs in uw eigen huis. Het advies is daarom met uw huisgenoten een vluchtroute af te spreken en door te nemen. Daarnaast is het raadzaam om bij de uitgang, vaak de voordeur, een vluchtsleutel te hangen om de deur te openen.

Bij deze Focus vindt u een vluchtsleutelhanger om de sleutel aan te bevestigen. Hang deze op een plek die alle huisgenoten kennen. Zodat u niet hoeft te zoeken als het ooit mocht misgaan. Het kan het verschil zijn tussen leven en dood. Samen met deze Focus is een ‘vluchtsleutel-hanger’ meegestuurd. De vluchtsleutelhanger dient als herkenbaar label voor de vluchtsleutel en om de vluchtsleutel bij de voordeur op te hangen. Daarnaast is het de bedoeling dat deze opvallende rode vluchtsleutelhanger het gesprek over brandveiligheid op gang brengt. Deze sleutelhanger wordt op die manier een ‘ambassadeur’ voor brandveilig leven.

zelfredzamen. Wim Plug: 'Uit de cijfers blijkt dat er veel woningbranden zijn bij oudere mensen. Zowel thuis als in tehuizen. Via thuiszorgorganisaties, verpleeghuizen en verzorgenden proberen we nu ook de oudere mensen op de gevaren te wijzen. In Vaals starten we een mooi project met een zorginstelling, wooncorporatie en gemeente. Hulpverleners kunnen bij ons de ambassadeurscursus volgen en die in de praktijk toepassen. Uiteraard zijn we stand-by als er verder advies nodig is, bijvoorbeeld over brandmelders of andere maatregelen. Maar ook nu weer dringen we ons niet op. Het gaat om bewustwording.'

Container

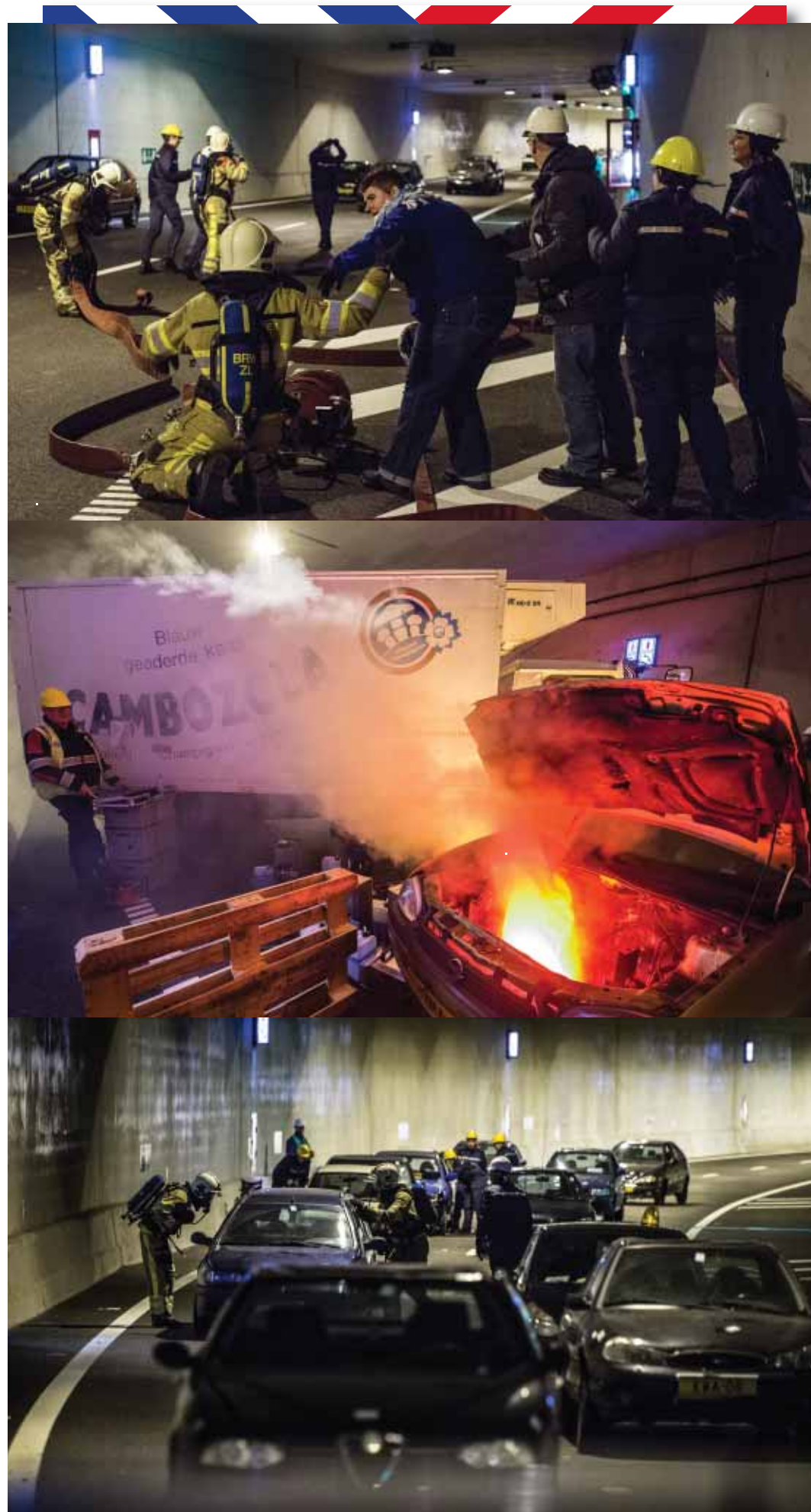
Afgelopen zomer werd nog een doelgroep actief benaderd: de studenten. Een speciaal verbouwde en als studentenkamer ingerichte container werd neergezet tijdens de Inkom op het terrein van de Tapijnkazerne in Maastricht. 'We hebben de meest voorkomende gevaren nagebootst', legt Jos Loijens uit. 'Te veel aansluitingen op een stekkerdoos, roken in bed, een opgevouwen elektrische deken, hete halogeenlampjes tegen de gordijnen. De container is ook goed te gebruiken voor andere doelgroepen en wordt zodoende breed ingezet. Studenten zijn niet gemakkelijk benaderbaar. Ze hebben andere dingen aan hun hoofd, trekken de wereld in. Er zijn echter veel

'We blijven Brandveilig Leven promoten en door ontwikkelen'

brandincidenten in studentenhuizen. Maastricht alleen al telt 12.000 studenten op kamers. Elk jaar komen er honderden nieuwe bij. Op deze manier krijgen we hen toch te pakken. Tegelijk sluiten we convenanten met gemeenten, onderwijsinstellingen, corporaties en particuliere kamerverhuurders. Verhuurders en huurders kunnen zelf foto's maken die beoordeeld worden. Steekproefsgewijs vindt controle plaats. Veilige woningen krijgen een keurmerk.'

Loket

Onlangs is de website www.loketbrandveiligleven.nl live gegaan. Hierop is meer informatie te vinden over de verschillende (landelijke) preventieprojecten. Formeel gezien is het project Brandveilig Leven van de Brandweer Zuid-Limburg afgerond. Dit betekent echter niet het einde van Brandveilig Leven. 'Het project heeft verschillende concrete producten afgeleverd. Met deze producten gaan we door binnen de staande organisatie', aldus Wim Plug. 'We hebben flinke stappen gezet, maar we zijn er nog lang niet. Vanuit de diverse disciplines blijven we Brandveilig Leven promoten en door ontwikkelen.'

Brandweer klaar voor A2-tunnel

Eindelijk is het dan zover. De Willem Alexandertunnel bij Maastricht is sinds 16 december open. Zes jaar duurden de graafwerkzaamheden, de kosten liepen op tot ruim een half miljard euro. Maar het resultaat is indrukwekkend: de eerste tunnel van Europa met twee keer twee tunnelbuizen boven elkaar over een lengte van 2,3 kilometer. Waarmee een einde komt aan de files voor het doorgaande verkeer én eindelijk de gebroken stad weer aan elkaar kan worden gelijmd. Nog vijf jaar en een groene loper met honderden woningen verbinden oost en west en degraderen de vervuilde stadstraverse tot een herinnering.

Voorafgaande aan de officiële opening hielden de Verkeerscentrale Zuid-Nederland, Meldkamer Limburg, brandweer, GGD, politie en Rijkswaterstaat nog een serie van twaalf grootscheepse oefeningen in de tunnel. Voor de Brandweer Zuid-Limburg het sluitstuk van twee jaar oefenen en trainen, onder meer in Zwitserland. 'Een calamiteit in een tunnel is onvergelijkbaar met elke andere brand of ongeluk', zegt Hans Godding van de Brandweer Zuid-Limburg. 'Daarom hebben we Zwitserse expertise ingehuurd en zijn al onze mensen van de omliggende kazernes getraind in Zwitserland, Margraten en met virtuele oefenstof. Met de oefeningen in de tunnel zelf hebben we de puntjes op de i gezet.' Bij een incident in de A2-tunnel moet de brandweer binnen vijf minuten ter plekke kunnen zijn.

Alarmering vindt plaats door de Verkeerscentrale Zuid-Nederland in Helmond die met tientallen camera's voortdurend de buizen observeert. Bij een incident worden de kazernes in Maastricht-Noord of Maastricht-Zuid ingeschakeld. Een of meerdere tunnelbuizen worden voor verkeer afgesloten waarna de brandweer via de veilige buis aanrijdt. Via een smalle middengang, ook bedoeld voor automobilisten om zich in veiligheid te brengen, kunnen de brandweermensen, ambulancepersoneel en politie het incident bereiken. In elke tunnelbuis zijn aansluitingen voor bluswater aanwezig. Vluchtdeuren zijn er om de honderd meter.

'Op veiligheid is niet bezuinigd', zegt coördinator Hans Godding van de Brandweer Zuid-Limburg. 'Tijdens de oefeningen is gebleken dat de systemen goed werken. Kleine knelpunten zijn aan het licht gekomen en we hebben geleerd dat we met kleine technische en organisatorische aanpassingen tijd kunnen winnen. Zo moeten we zorgen dat de slagbomen voor de hulpdiensten automatisch openen en sluiten. Dat scheelt minuten. Snelheid is bepalend als er wat gebeurt. Ik denk dat we goed voorbereid zijn als er wat gebeurt en de hulp bieden die nodig is.' Aan de twaalf oefeningen namen in totaal ruim 500 professionals van de verschillende diensten deel. Daarnaast verleenden honderden figuranten, onder wie leerlingen van Arcus, en LOTUS-slachtoffers hun medewerking.

Verkiezingen

OR

Brandweer Zuid-Limburg kiest nieuwe ondernemingsraad

‘Er is altijd werk aan de winkel’

In maart kiest de Brandweer Zuid-Limburg een nieuwe ondernemingsraad. ‘We willen een proactieve rol blijven spelen’, zegt de huidige voorzitter Huub Pappers.

Huub Pappers heeft zijn derde termijn als lid van de ondernemingsraad er bijna op zitten. Van sleet is nog lang geen sprake. ‘Integendeel’, zegt de in Brunssum gestationeerde beroepsbrandweerman. ‘In januari van dit jaar heb ik de voorzittershamer van Bryan Clear overgenomen. Dat betekent dat ik de helft van mijn werktijd aan de OR kan besteden. Dat doe ik met veel plezier. De OR speelt bij de Brandweer Zuid-Limburg een belangrijke rol. Niet

alleen omtrent advies en instemmingstrajecten. Wij proberen telkens om in een vroeg stadium aan tafel te zitten met betrokken partijen. Zodoende hebben we als ondernemingsraad invloed op strategische thema’s en beleid. Dat is veel lastiger als de discussies al gepasseerd zijn en een maatregel op papier staat in de vorm van een advies- of instemmingsaanvraag. Gelukkig kijkt onze bestuurder er ook zo tegenaan.’

Invloed

In Nederland is elke organisatie met meer dan vijftig werknemers verplicht een ondernemingsraad in te stellen. De invloed van de raad varieert van informatierecht en adviesrecht tot en met initiatiefrecht en instemmingsrecht. In een aantal gevallen kan de OR bepaalde maatregelen tegenhouden, al dan niet via de Ondernemingskamer.

‘De belangen van iedereen zijn vertegenwoordigd’

‘Dat gebeurt niet vaak’, zegt Huub Pappers. ‘Insteek is altijd goed overleg. Maar soms leidt dit tot een meningsverschil. Dat was bijvoorbeeld het geval bij de discussies rond de samenvoeging van de meldkamers van Zuid- en Noord-Limburg. We werden onvoldoende in positie gebracht en aanpassingen werden doorgevoerd, terwijl het adviestraject met de ondernemingsraad nog niet was afgerond. Daar hebben we dus een vuist gemaakt en de gang naar de Ondernemingskamer gemaakt. Dat heeft wel geholpen.’

Resultaten

De OR van de Brandweer Zuid-Limburg heeft hectische jaren achter de rug met de reorganisatie in 2014. Los daarvan kan de raad terugkijken op het behalen van mooie resultaten, zegt Aniek Pijls, sinds begin van dit jaar ambtelijk secretaris. ‘Zeker. We hebben nadrukkelijk een rol gespeeld bij het onderwerp waterongevallen, de roosterproblematiek, de aanbesteding van de Arbodienst, PPMO en Schoner Werken. Er is altijd genoeg werk aan de winkel. Dat verdelen we dan in commissies. Voor de komende periode staat ook weer van alles op stapel. De herinrichting van de Veiligheidsregio, en bijvoorbeeld informatiemanagement.’

Werkbelevingsonderzoek

De ondernemingsraad laat op dit moment een werkbelevingsonderzoek uitvoeren onder alle

medewerkers van onze organisatie. ‘Dat is een goed voorbeeld van proactief handelen. We erkennen signalen van onze achterban, pikken ze op en nemen zelf initiatieven. Het werkbelevingsonderzoek sterkt de ondernemingsraad met objectieve input vanuit de achterban, in het maken van keuzes in zijn gesprekken met de bestuurder. De resultaten van het werkbelevingsonderzoek zullen begin 2017 bekend zijn.’

Ontwikkeling

De OR van de Brandweer Zuid-Limburg telt vijftien leden, verdeeld in drie kiesgroepen: beroeps repressief, niet-repressief beroeps en vrijwilligers. Huub Pappers: ‘Zo zijn de belangen van iedereen goed vertegenwoordigd. Als OR-lid behartig je de belangen van de achterban, de organisatiebelangen in het oog houdend. Het is leuk werk, maar je moet wel drive hebben. Bereid zijn om te vergaderen, compromissen te sluiten. Je doet het niet voor jezelf hoewel het ook weer goed is voor je eigen ontwikkeling. Je volgt cursussen en trainingen, leert onderhandelen.’

Verantwoordelijkheid

Voor bestuurder/commandant Gerard van Klaveren is de functie van een OR onomstreden. ‘De rol van de OR is belangrijk. Op basis van haar inzichten kunnen zij adviseren, informeren en instemmen met belangrijke vraagstukken binnen het korps op grond van een eigen verantwoordelijkheid. Het is niet eenvoudig voor leden van de OR om dit werk te doen. Druk van de collega’s, soms ook wat eigen belang, rekening houden met de overall belangen van het korps: het is een hele verantwoordelijkheid om hier op een gepaste wijze mee om te gaan. Groot respect voor degene die zich hiervoor ter beschikking hebben gesteld.’

Kiescommissie

De stembus voor de verkiezingen is geopend van **10 maart tot 17 maart 2017**. Kandidaten die zich beschikbaar willen stellen voor de Ondernemingsraad kunnen zich nog tot **3 februari** melden bij de verkiezingscommissie via **Aniek Pijls, a.pijls@brwzl.nl**.

Meer informatie via www.or-brwzl.nl

Esther Beun, 'Moeder van de brandweer' met pensioen

'Het waren 26 mooie jaren'

Esther Beun werkte 26 jaar bij de Brandweer Zuid-Limburg en zijn voorlopers in Geleen en Sittard. In december zwaaide ze af met een eretitel die eigenlijk alles zegt over haar rol binnen het korps: 'Moeder van de brandweer'. 'Ik zal mijn collega's zo missen. Ze waren mijn tweede familie.'

Het zal wennen zijn op het hoofdkantoor van de Brandweer Zuid-Limburg in Sittard zonder Esther Beun achter de balie. Natuurlijk worden haar taken overgenomen. Is er iemand die de telefoon opneemt, de bezoekers ontvangt, koffie en thee regelt, zorgt dat de vergaderzalen spic en span zijn en zo nog wat administratieve klusjes verricht. En ook zal er wel gedacht worden aan de verjaardagen van collega's, een attentie bij een geboorte, huwelijk of overlijden.

Luisteren

Maar bij wie kunnen nu de brandweermensen na een uitruk terecht als het hun even te veel wordt? Wie is er om even stoom af te blazen als de chef moeilijk heeft gedaan? 'Tja', zegt Esther op deze gure novemberochtend, precies één maand voor haar eerste pensioendag. 'Dat weet ik ook niet. Het is waar, collega's zijn altijd graag bij mij een praatje komen maken. Ik geloof niet dat ik ooit een keer in mijn eentje koffie gedronken heb. Ook niet toen ik bij het brandweerbureau in Sittard mijn eigen kamertje had. Er was altijd wel iemand die een sigaret met me wilde zjwaame. Misschien ben ik daarom wel nooit van het roken afgekomen, haha. Maar alle gekheid op een stokje: ik ben inderdaad iemand die goed kan luisteren en ook een eerlijk antwoord geeft. Van mij krijgt zeker niet iedereen gelijk. En ruzie met elkaar of met de chef? Uitpraten, zeg ik dan. Jullie zijn toch volwassen kerels.' Het was korpschef Gerard van Klaveren die haar tijdens haar 65e verjaardag 'Moeder van de brandweer' noemde. De onofficiële titel raakt haar meer dan ze wil toegeven. 'Ja, toch

wel', zegt ze. 'Omdat ik de brandweer als mijn tweede familie beschouw. Ik heb in mijn leven de nodige tegenslag gehad en altijd kon ik rekenen op steun. Ik heb altijd respect gehad voor mijn leidinggevend en collega's en dat gold andersom evenzeer. Ik ging niet 's ochtends naar mijn werk, maar naar mijn familie.'

Helden

En die kon op haar rekenen. Omdat ze alles regelde, op gezette tijden Indisch kookte voor de hele kazerne en regelmatig pittige loempiaatjes en maïssoepjes volgens Javaans recept mee naar het werk nam. Maar vooral omdat ze altijd dat luisterend oor is geweest, die schouder om even op te leunen. 'Brandweermensen maken soms verschrikkelijke dingen mee. Een jonge vrouw die van een flat springt, de man die voor de trein stapt, de brand met dodelijke slachtoffers, gewonde kinderen bij een verkeersongeluk. Brandweermensen zijn helden, zo zie ik dat. Met emoties die pas loskomen als ze na een uitruk weer op de kazerne zijn. En ze wisten dat ze bij mij terecht konden. Waarom? Dat zit gewoon in mij. Blijkbaar kan ik troosten.'

Vechten

Troost die ze in haar eigen leven vaak vergeefs zocht, want het lot was haar bepaald niet altijd gunstig gezind. Haar eerste levensjaren bracht ze door op Java voordat ze in 1955 met haar moeder, drie broers en vier zusjes verhuisde naar Nederland. Haar vader mocht om politieke redenen niet mee en overleed in 1961, zonder zijn kinderen ooit nog een keer te ontmoeten. Esther groeide op in Helmond waar ze zowel de lagere als de middelbare school volgde. 'Het was geen gemakkelijke tijd. Indische mensen werden

'Ik kon altijd
op steun rekenen'

gepest, om hun Indische gewoonten, het eten dat stonk en hun huidskleur. We hebben armoe geleden, maar mijn moeder heeft me leren vechten. En ze heeft ons naar school laten gaan. Daar ben ik haar nog steeds dankbaar voor.' Na de middelbare school trouwde Esther en verhuisde ze met haar man naar

Geleen. Een gelukkige tijd diende zich aan, waarin ze in de jaren zeventig twee zonen, Steven en Robby en een dochter, Jennifer, op de wereld zette. In 1990 veranderde alles. Haar man verloor zijn baan als mijnwerker in Belgisch Eijsden, raakte verbitterd en drie jaar later in 1993 was de echtscheiding een feit. Esther stond er alleen voor met drie opgroeiende tieners. 'Gelukkig kon ik in 1990 als herintredende huisvrouw (KRA-regeling) aan de slag bij de brandweer van de gemeente Geleen. Interessant administratief werk en dingen organiseren. Zonder die baan had ik het financieel en sociaal niet gered.' Haar sollicitatiegesprek met Jan L'Ortye van de gemeente Geleen zal ze nooit vergeten. 'Mij werd gevraagd of ik de baan bij de brandweer wel aan zou kunnen omdat dit immers een hele zelfstandige baan zou zijn. 'Dat weet ik niet, dat is koffiedikkijken', heb ik gezegd. 'U kunt me beter om een pan bami vragen, die heeft u over een half uur op uw bureau staan'. Misschien heb ik door die eerlijke reactie de baan gekregen.'

Contact

Esther Beun werkte tien jaar bij de brandweer van de gemeente Geleen, negen jaar voor de brandweer van de gemeente Sittard-Geleen, waarvan vier jaar als het Brandweerbureau Westelijke Mijnstreek en sinds

2009 voor de Brandweer Zuid-Limburg. De laatste grote fusie viel haar niet mee. 'Tientallen collega's met wie ik dagelijks omging, werden overgeplaatst. Hier op het hoofdkantoor kwamen allemaal mensen werken die ik amper kende. Het was wennen, maar alles is wel op zijn pootjes terecht gekomen. Met de meeste mensen ben ik contact blijven houden, ook omdat hier vaak bijeenkomsten en vergaderingen zijn. Ik ben er best trots op dat ik met zoveel collega's een goede band heb gehouden.' Ze zal haar werk missen, zo veel is zeker. 'Ja, en tegelijk ben ik moe. Vorig jaar is mijn levensgezel aan een hartstilstand overleden terwijl we op vakantie waren. Hij viel zomaar om in de zee. In maart van dit jaar is mijn zus Lissy gestorven. Zij was de laatste, de anderen waren al dood. Ik weet niet of ik zelf nog veel tijd over heb. Ik leef nu voor mijn kinderen en vijf kleinkinderen. Natuurlijk blijf ik contact houden en kom ik hier in Sittard regelmatig een kopje koffie drinken. Ik kan me niet voorstellen dat ik zonder zou kunnen. Maar met werken is het goed geweest. Het waren 26 mooie jaren bij de brandweer.'

Esther Beun temidden van haar
'tweede familie' bij de
Brandweer Zuid-Limburg in Sittard

**Vakmanschap,
omdat we het beste uit
onszelf willen halen**

Directie geeft vakmanschap eerste prioriteit

‘Leren van elk incident, van elkaar’

Voor de driehoofdige directie van de Brandweer Zuid-Limburg heeft de vakbekwaamheid van de manschappen de allerhoogste prioriteit. ‘We waren de aandacht voor de ontwikkelingen in het vak zelf een beetje uit het oog verloren. Dat gaan we nu inhalen.’ Commandant Gerard van Klaveren is duidelijk en eerlijk in de zelfanalyse. Er is de laatste jaren te weinig aandacht geweest voor het vak. ‘Vooral voor de ontwikkelingen in het vak’, nuanceert hij. ‘Er is uiteraard wel getraind en geoefend, we zijn met ons vak bezig, altijd. Vakmanschap verwerven en vergroten vergt echter méér dan standaard trainen. We moeten bereid zijn om meer te evalueren, onze prestaties tijdens incidenten onder de loep te leggen en ervan te leren. Niet om elkaar de maat te nemen of op fouten af te rekenen, nee om er beter van te worden. De bevindingen verwerken we dan weer in de opleidingen en oefeningen.’

Escapes

Directe aanleiding om het verbeteren

Het in maart gestarte project Vakmanschap is in volle gang. De kaders zijn gezet, de plannen gemaakt; 2017 wordt het jaar van de uitvoering

van de vakbekwaamheid hoog op de agenda te zetten, waren een aantal incidenten waarbij brandweermensen ternauwernood zijn ontsnapt aan ernstig letsel of erger. ‘Grondige evaluaties hebben ons geleerd hoe dat voorkomen had kunnen worden. Zo hebben we van de explosie in Berg aan de Maas geleerd dat we een gasluchtmelding gekoppeld aan een dreiging als een bommelding moeten behandelen. Uit een brand in Brunssum hebben we geleerd dat ook koude rook in bepaalde omstandigheden tot een snelle en felle

ontbranding kan komen. Godzijdank is het bij deze brand bij verwondingen gebleven, maar dit soort narrow escapes komen te vaak voor.’ De aandacht voor het vakmanschap is een beetje in het gedrang na de fusie in 2009. ‘Vóór de vorming van de Brandweer Zuid-Limburg had elk korps zijn eigen oefenpatronen’, zegt directielid Joost Botterweg. ‘Het was niet eenvoudig om de oefenprogramma’s te uniformeren, zeker niet omdat de nodige bezuinigingsrondes moesten worden afgewerkt. We hadden te veel zaken aan ons hoofd om extra te investeren in het vakbekwaam blijven. Gelukkig hebben we nu budget kunnen vrijmaken om extra opleidingen en cursussen in te plannen.’

Tweede plan

Léon Houben, derde directielid en sectorhoofd Basiszorg en daarmee direct verantwoordelijk voor de vakbekwaamheid van het personeel, is daar ook blij mee. ‘Er is na de fusie in 2009 veel aandacht besteed aan de organisatie. Er is vergaderd, overlegd, een nieuwe structuur neergezet. >>

Carrousel
oefening
waaraan de
kazernes
Simpelveld,
Bocholtz,
Mechelen en
Mheer
deelnamen

De aandacht voor het vak zelf is daarbij op het tweede plan geraakt. Natuurlijk is er geoefend en opgeleid, maar het gaat net om dat beetje extra. Om die trainingen waar onverwachte situaties aan bod komen. Als brandweerman kun je elke dag verrast worden. Juist dan is het zaak om adequaat te reageren.' Behalve de incidenten waren er de signalen van bevelvoerders en leidinggevendenden die pleitten voor meer aandacht voor vakkennis en oefening, zegt Joost Botterweg. 'Verklaarbaar. De complexiteit van het werk is op sommige onderdelen groter geworden. Het vak verandert ook. Neem de elektrische auto. Als die bij een aanrijding betrokken is, loop je de kans op elektrocutie. Al onze mensen moeten weten wat ze precies moeten doen en dat veelvuldig oefenen. Natuurlijk is er volop aandacht voor trainen en oefenen bij de Brandweer Zuid-Limburg. Maar het volgen van de standaardprogramma's is onvoldoende.'

Druk

En dan is er nog de toenemende druk van buiten. 'Gelukkig heeft de brandweer nog een uitstekende naam', zegt Gerard van Klaveren. 'Maar we liggen steeds vaker onder het vergrootglas. Toeschouwers

Waarom

Ons werk is mensen en dieren helpen. Dat is waarom we zo trots op ons werk zijn en er plezier aan beleven. Onze trots en plezier kunnen we alleen behouden wanneer we ook blijven werken aan ons vakmanschap.

Vakmanschap is weten wat je in verschillende situaties moet doen, maar ook 'naar eer en geweten' werken, eigen verantwoordelijkheid nemen in situaties en voor je eigen ontwikkeling.

maken filmpjes en sturen die via de social media rond. Een fout of verkeerde handeling is binnen enkele minuten nieuws. Daar moet je ook mee kunnen omgaan. We kunnen ons geen fouten permitteren.' Al met al voldoende redenen om Vakmanschap alle voorrang te geven. Het project Vakmanschap loopt tot 1 januari 2019. Afgelopen jaar is een plan van aanpak gemaakt, nu start de uitwerking. Er zijn twee werkgroepen gevormd: Vakbekwaamheid 2.0 en Kennisregie. Met planmatig bijscholen en extra trainen is al gestart. Léon Houben, initiator van het project Vakmanschap: 'We hebben een serie uitstekende, realistische trainingen in Dordrecht gehad. We richten ons meer op kwaliteit en minder op de kwantiteit, dus echt oefenen om te leren. Passend bij de risico's in het verzorgingsgebied en met ruimte voor individueel maatwerk. We maken de stap naar een lerende organisatie. Méér doen met de

situaties die we in de praktijk meemaken. Leren van elk optreden bij een incident. Van dingen die goed gaan en dingen die fout gaan. De lessen uit de dagelijkse praktijk moeten verweven worden in de reguliere oefenstof en trainingen. Kortweg gaat het om consequent evalueren, vastleggen en de opgedane kennis gebruiken bij volgende gelegenheden. Dat zou een automatisme moeten worden, onderdeel van de cultuur.'

Automatisme

Gerard van Klaveren: 'Ik pleit voor een automatisme waarbij na elke uitruk wordt geëvalueerd. Uiteraard is de omvang van het incident maatgevend. Even de koppen bij elkaar steken kan voldoende zijn. Bij grotere ongelukken zal de evaluatie meer tijd vergen. Het moet geen nieuwe bureaucratie worden met ellenlange lijsten. Het gaat om leermomenten die we vastleggen en delen met de andere teams en indien relevant ook met de landelijke

korpsen. Andersom willen we ook leren van anderen. Dat is in mijn ogen cruciaal om beter te worden in ons vak. Bewustwording en kennisdeling zijn essentieel.' De drie directieleden wijzen erop dat het project vakmanschap geen eenrichtingsverkeer is. Joost Botterweg: 'We verwachten van iedereen passie voor het vak. Je moet de ambitie hebben om het beste uit jezelf te halen. Dat betekent ook zelf leren, kennis opzuigen. Ik weet dat we dat willen, daarom zijn we ooit bij de brandweer gegaan. Om trots te zijn op ons vak, om mensen en dieren te redden waar nodig.'

Metten

Onder de streep moet er in 2019 een uitstekend getraind korps staan, voorbereid op elke noodsituatie. Vraag is natuurlijk hoe dat te meten. Léon Houben: 'Met die vraag worstelen alle korpsen. Het zal een combinatie worden van toetsen en ervaringen uitwisselen. Uiteindelijk is dat de bottom line: leren van elkaar en van de praktijk en dat integreren in de opleidingen.' Het project heeft voor de leiding van de brandweer de hoogste prioriteit en geldt als strategisch. Behalve investeringen in leermiddelen en cursussen wordt er menskracht voor vrij gemaakt.

Gerard van Klaveren tenslotte: 'Een forse investering die we uit de bestaande middelen moeten halen. Dat doen we omdat vakmanschap wezenlijk is voor de brandweer.'

Een gezond en veilig 2017

2016 was een bewogen jaar. Met grote incidenten waaronder de brand op Chemelot in Geleen en die in het Van der Valk hotel in Heerlen. Gelukkig zonder doden of ernstig gewonden. Een jaar waarin we als organisatie zijn gegroeid. De projecten Vakmanschap en Brandveilig Leven zijn in gang gezet, de nieuwe gezamenlijke meldkamer is gereed en natuurlijk was daar de oplevering van de A2-tunnel die een groot beslag heeft gelegd op ons korps. Tussen de bedrijven door speelde er een Cao-conflict dat bij de Brandweer Zuid-Limburg niet onttaarde in tegenstellingen. We zijn op een goede manier met elkaar in gesprek gebleven en daar ben ik best trots op.

De komende Kerstperiode is bij uitstek geschikt om even bij te komen. Familie en vrienden te koesteren en energie te tanken voor het komende jaar waarin ons ongetwijfeld opnieuw de nodige uitdagingen wachten. Namens de directie van de Brandweer Zuid-Limburg wens ik alle medewerkers en hun familie alsook de lezers van Focus een veilig en gezond 2017.

Gerard van Klaveren
Algemeen commandant,
Brandweer Zuid-Limburg

In totaal ruim 500 professionals van verschillende diensten namen deel aan oefeningen in de A2-tunnel. Daarnaast verleenden honderden figuranten, onder wie leerlingen van Arcus, en LOTUS-slachtoffers hun medewerking

Brandweer Zuid-Limburg
www.brandweer.nl/zuid-limburg